

**DEN OFFENTLIGE DEBAT PÅ FACEBOOK.
EN UNDERSØGELSE AF DANSKERNES DEBATADFÆRD**

ANALYSENOTAT - JUNI 2022

**DEN OFFENTLIGE DEBAT PÅ FACEBOOK. EN UNDERSØGELSE AF
DANSKERNES DEBATADFÆRD**

ANALYSENOTAT - JUNI 2022

Forfattere: Lumi Zuleta, Tinne Steffensen, Yasmin Bahat og Johannes Kroustrup.

Redaktion: Morten Emmerik Wøldike.

Ansvarlig: Nikolaj Nielsen

e-ISBN: 978-87-7570-079-0

Forsidefoto: [Wes Hicks](#) / [Unsplash](#)

Layout: Semin Alekic

© 2022 Institut for Menneskerettigheder
Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution
Wilders Plads 8 K
1403 København K
Telefon 32 69 88 88
www.menneskeret.dk

Denne publikation eller dele af den må reproduceres til ikkekommercielle formål med tydelig angivelse af kilde.

Vi tilstræber, at vores udgivelser bliver så tilgængelige som muligt. Vi bruger for eksempel store typer, korte linje, få orddelinger, løs bagkant og stærke kontraster. Læs mere om tilgængelighed på: www.menneskeret.dk/tilgaengelighed

DEN OFFENTLIGE DEBAT PÅ FACEBOOK. EN UNDERSØGELSE AF DANSKERNES DEBATADFÆRD.

Instituttet har fulgt tonen i den offentlige debat på sociale medier tæt siden 2017, hvor instituttet udgav den første rapport om emnet. Vi kan konstatere, at en række udfordringer stadig gør sig gældende på trods af en stigende opmærksomhed både i befolkningen, i de traditionelle medier og blandt beslutningstagere. De vedvarende udfordringer drejer sig om, at et stort flertal trækker sig fra debatten på grund af tonen, og at nogle grupper er særligt udsatte, herunder kvinder og minoriteter.¹

Denne undersøgelse ser nærmere på danskernes debatadfærd på Facebook, karakteren af debattonen og tonens konsekvenser for deltagelsen i den offentlige debat på sociale medier. Skal den offentlige debat leve op til sit demokratiske potentiale, kræver det, at der er lige muligheder for at give sin mening til kende.

Fokus for undersøgelsen er primært henholdsvis mænds og kvinders debatadfærd, men også betydningen af alder, at være etnisk minoritet eller LGBT+-person vil blive belyst. Undersøgelsen bygger på besvarelser fra 1.500 Facebookbrugere indsamlet af YouGov, og analysen er en deskriptiv gennemgang af respondenternes besvarelser.

Undersøgelsens hovedkonklusioner er:

- 36 % af brugerne har i løbet af det seneste år oplevet at blive udsat for nedsættende og krænkende kommentarer, trusler eller seksuel og digital chikane på Facebook. Køn, alder, seksuel orientering og etnicitet har betydning for, hvor ofte man bliver udsat for denne type kommentarer.
- 11 % har oplevet at modtage trusler, mens det for gruppen af 18-39-årige er omtrent 20 %. Værre ser det ud for LGBT+-personer og etniske minoriteter, hvor ca. mere end hver tredje har oplevet at modtage trusler inden for det seneste år. LGBT+-personer og etniske minoriteter svarer ca. tre gange så hyppigt, som den øvrige befolkning, at de har været udsat for seksuelt krænkende eller chikanerende kommentarer.
- Mænd er oftere både modtagere og afsendere af nedsættende og krænkende kommentarer. Karakteren af kommentarer målrettet mænd er dog oftere rettet mod deres politiske holdninger, og mænd svarer oftere, at disse kommentarer ikke har berørt dem særlig meget, og de møder sjældnere denne type kommentarer i det offentlige rum. Karakteren af kommentarer målrettet kvinder går oftere på køn og udseende og har en mere personlig og seksualiseret karakter. LGBT+-personer og etniske minoriteter – heriblandt mænd – rammes særligt hårdt. Kommentarer målrettet seksuel orientering og hudfarve er blandt dem, der påvirker respondenterne mest negativt.

- Den hadefulde tone har en afskrækkende effekt, men der er store forskelle på, hvilke konsekvenser tonen har for henholdsvis mænds og kvinders deltagelse i den offentlige debat på Facebook. 65 % af alle Facebookbrugere afholder sig fra at skrive kommentarer i en debat på grund af debattonen. Det gælder for tre ud af fire kvinder og lidt mere end halvdelen af mændene. Den grove debattones afskrækkende effekt rammer altså i højere grad kvinder end mænd. Kvinder afholder sig oftere fra at deltage med henvisning til den grove debatkultur, tilstedeværelsen af trusler i debatten, eller at emnet er for betændt, mens mænd i højere grad begrundede manglende deltagelse med, at det fx er tidskrævende, at debatten er kedelig og afsporet, eller at der er for få indlæg i debatten.
- Konsekvenserne af den hadefulde debattone er ikke til at tage fejl af: Mange får mindre lyst til at benytte deres ytringsfrihed. Kun 19 % af Facebookbrugerne mener, at de sociale medier har gjort, at de bruger deres ytringsfrihed mere end før. Det gælder for dobbelt så mange mænd (25 %) som kvinder (12 %).

SÅDAN HAR VI GJORT

Undersøgelsen af debatadfærd på Facebook baserer sig på et webspørgeskema, der er udsendt af YouGov til dennes panel i Danmark i perioden 19.-27. maj 2021. Spørgeskemaet er gennemført blandt danske Facebookbrugere i alderen 18 år og opefter og er afgrænset til alle, der har svaret ja til, at de har skrevet en eller anden form for kommentar på Facebook nogensinde.

Der er udsendt invitationer via e-mail til personer i YouGov Panelet, der opfylder disse krav. Spørgeskemaet er udarbejdet af Institut for Menneskerettigheder. Undersøgelsen er påbegyndt af i alt 2.288 personer, hvoraf 1.505 har gennemført undersøgelsen. 656 personer har påbegyndt undersøgelsen, men er blevet frascreenet, da de ikke passede ind i målgruppen. 132 personer har påbegyndt undersøgelsen, men ikke gennemført den. Analysen bygger på alle gennemførte besvarelser.

HVEM ER MED I UNDERSØGELSEN?

Ved brug af spørgeskema som metode til at undersøge omfanget og karakteren af debatadfærd er det vigtigt for resultaternes generaliserbarhed, at de, der har besvaret undersøgelsen (stikprøven), er repræsentative for hele gruppen af Facebookbrugere (populationen).

Da der ikke er tal for alders-, uddannelses- og kønsfordelingen af aktive brugere af Facebook, sammenligner vi stikprøven med tal for hele populationen af danskere over 18 år (tabel 1).

Tabel 1: Repræsentativitet. Indsamlede besvarelser (stikprøve), befolkningen (population) og data efter vægte baseret på uddannelse, alder og køn (analysedata).

Baggrundsinformation	Stikprøve	Population	Analysedata
Grundskole og uoplyst	8%	20%	20%
Gymnasiale og erhvervsfaglige uddannelser	36%	42%	42%
Korte, mellemlange og lange videregående uddannelser	56%	38%	41%
18-29 år	25%	20%	21%
30-39 år	16%	15%	16%
40-49 år	16%	16%	20%
50-59 år	17%	16%	20%
60+ år	27%	33%	22%
Mænd	42%	49%	50%
Kvinder	58%	51%	50%
Ikkevestlig indvandrer ¹	4%	5%	5%
Øvrige	96%	95%	95%
LGBT+ ²	6%	4%	7%
Øvrige	94%	95%	93%

¹Ikkevestlig indvandrer eller efterkommer er kategoriseret af YouGov i dennes panel (stikprøven), mens andelen i populationen er baseret på Integrationsbarometerets opgørelse af "MENAP-lande og Tyrkiet".

²LGBT+-personer i stikprøven er baseret på gruppen, der har svaret ja til spørgsmålet: "Identificerer du dig som LGBT+-person (lesbisk, homoseksuel, biseksuel, transkønnet etc.)?" i undersøgelsen. Tal for populationen baserer sig på SEXUS-undersøgelsen.²

Personer med grundskole eller uoplyst højeste uddannelsesniveau er underrepræsenterede i stikprøven, ligesom ældre og mænd er det i mindre grad. For at kompensere for disse forskelle er nettostikprøven på de 1.505 respondenter vægtet på baggrund af befolkningens køn, alder og uddannelse. I kolonnen "analysedata" vises fordelingen i analysedata efter vægtning.

Gruppen af ikkevestlige indvandrere og efterkommere udgør 4 % i stikprøven, hvilket nogenlunde svarer til omfanget i populationen. Gruppen af LGBT+-personer udgør 6 %. Det er en smule mere end tal for populationen, hvilket kan skyldes stikprøvens øvrige sammensætning. I det følgende vil vi benytte termen "etniske minoriteter" om gruppen, der i stikprøven er defineret som "ikkevestlige indvandrere og efterkommere".

METODE OG FORBEHOLD

Svarprocenten og stikprøvens repræsentativitet kombineret med de tilføjede vægte gør, at vi med rimelig sikkerhed kan udlede denne analyses resultater til at gælde for hele befolkningen. I figurer og tabeller er vist vægtede andele svar (procenter) og uvægtede antal besvarelser.

I denne undersøgelse spørger vi ind til, hvordan respondenterne oplever tonen og debatkulturen på Facebook, og hvilke konsekvenser det har for deres deltagelse i debatten på Facebook. Tallene i befolkningsundersøgelsen baserer sig således alene på respondenternes subjektive oplevelse. Der skelnes ikke mellem ulovlige

og lovlige ytringer. Under hver figur fremgår formuleringen af det spørgsmål, som respondenterne er blevet stillet.

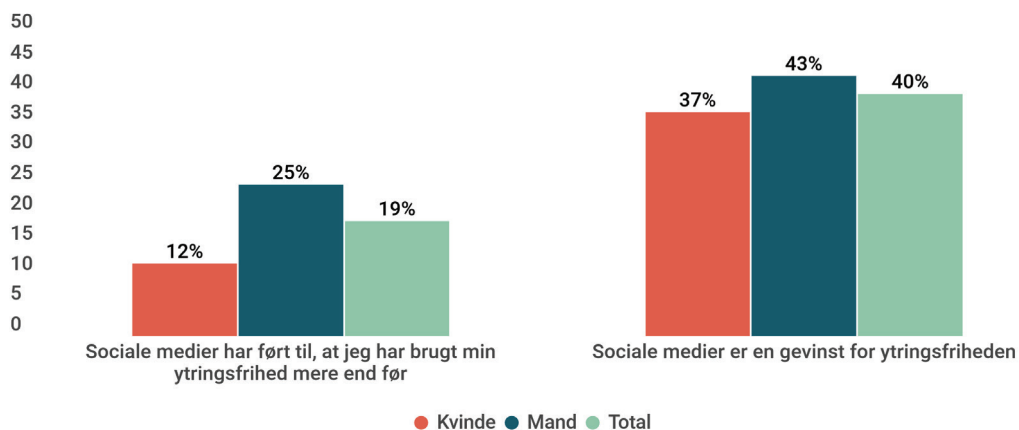
Når vi beskriver det samlede omfang og karakteren af de nedsættende, krænkende, chikanerende eller truende kommentarer, vil vi referere til dem samlet set som en hadefuld tone.

I de afsnit, der angår omfanget og karakteren af nedsættende, krænkende, chikanerende eller truende kommentarer, og hvor datagrundlaget tillader det, vil vi inddrage betydning af alder, etnisk minoritetsbaggrund og det at være LGBT+-person. I afsnittet "den kønnede slagside" gennemgår vi de kommentarer, som respondenterne har suppleret deres besvarelser i spørgeskemaet med.

HOLDNINGER TIL YTRINGSFRIHED OG SOCIALE MEDIER

Besvarelserne viser, at sociale medier ikke tillægges den store betydning i forhold til at have styrket den enkelte brugers ytringsfrihed, om end sociale medier tillægges betydning i forhold til ytringsfriheden generelt.

Figur 1: Holdninger til ytringsfrihed og sociale medier. Køn.

Spørgsmål: "Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?" Andel helt enige eller delvist enige i udsagnene. Med vægte. N = 1.505.

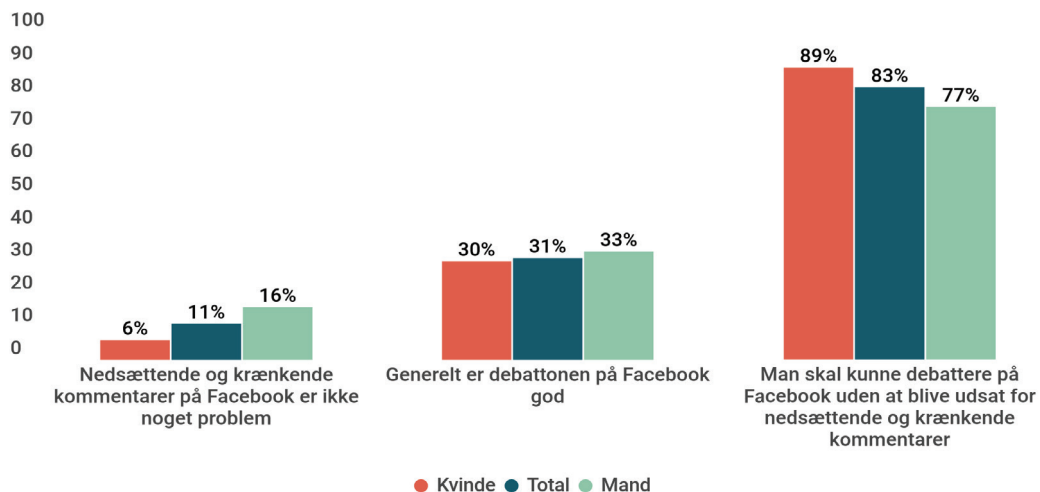
Der er altså en klar diskrepans mellem sociale mediers potentiale i teorien og i praksis. Knap en femtedel (19 %) svarer, at sociale medier har ført til, at de bruger deres ytringsfrihed mere end før, mens 40 % angiver, at sociale medier er en gevinst for ytringsfriheden, jf. Figur 1.

Særligt i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt sociale medier har ført til øget brug af ytringsfrihed, bliver forskellen mellem kvinders og mænds holdninger tydelig. Det ses ved, at kun 12 % af kvinderne mener, at sociale medier har medført, at de bruger deres ytringsfrihed mere end tidligere, mens det blandt mændene er dobbelt så mange.

HVORDAN OPLEVES DEBATKULTUREN PÅ FACEBOOK?

Danskernes ideal for debatten på Facebook er relativt klart: Langt størstedelen af respondenterne (83 %) mener, at man skal kunne debattere på Facebook uden at blive udsat for nedsættende og krænkende kommentarer, og blot 11 % mener, at nedsættende og krænkende kommentarer på Facebook ikke er noget problem, jf. Figur 2. Samtidig mener kun hver tredje (31 %), at debatten generelt er god.

Figur 2: Holdninger til debatten på Facebook. Køn.

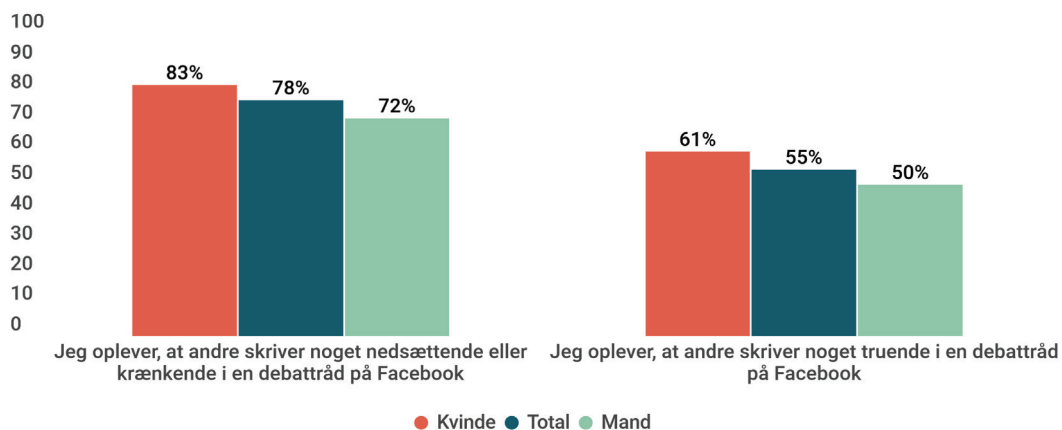
Spørgsmål: "Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?" Andel helt enige eller delvist enige i udsagnene. Med vægte. N = 1.505.

Der er forskel på mænds og kvinders holdninger til problemets omfang. Fx mener næsten tre gange så mange mænd (16 %) som kvinder (6 %), at nedsættende og krænkende kommentarer slet ikke er noget problem – om end gruppen er lille.

NEDSÆTTENDE OG KRÆNKENDE KOMMENTARER OG TRUSLER FYLDER I DEBATTEN

Respondenternes besvarelser afslører, at debatklimate er af afgørende betydning for brugernes lyst til at engagere sig i debatter på Facebook. Et stort flertal af respondenterne (78 %) oplever ofte eller af og til, at andre skriver noget nedsættende eller krænkende i en debattråd på Facebook. Og lidt over halvdelen (55 %) af de adspurgte Facebookbrugere oplever, at andre skriver noget truende i en debattråd på Facebook. Kvinder har i højere grad en oplevelse af at overvære en hård debatton.

Figur 3. Omfang af oplevelser med nedsættende, krænkende eller truende kommentarer på Facebook.

Spørgsmål: "Hvor ofte oplever du følgende på Facebook?" Andel, der ofte eller af og til oplever følgende på Facebook. Med vægte. N = 1.505.

MÆND ER OFTERE MODTAGERE, MEN STARTER OGSÅ OFTERE DEN HADEFULDE DEBAT

Tabel 2 viser andelen af respondenter, der svarer, at de inden for det seneste år har oplevet én eller flere hændelser på Facebook.

36 % af brugerne har i løbet af det seneste år oplevet at blive udsat for nedsættende og krænkende kommentarer, trusler eller seksuel og digital chikane på Facebook. Mænd, yngre, LGBT+-personer og etniske minoriteter oplever i højere grad at have været udsat for dette. 11 % har oplevet at modtage trusler, mens det for gruppen af 18-39-årige er omtrent 20 %. Værre ser det ud for LGBT+-personer og etniske minoriteter, hvor mere end hver tredje har oplevet at modtage trusler inden for det seneste år. LGBT+-personer og etniske minoriteter svarer cirka tre gange så hyppigt, at de har været udsat for seksuelt krænkende eller chikanerende kommentarer.

Tabel 2: Oplevelser med at have været udsat for nedsættende og krænkende kommentarer, trusler eller seksuel og digital chikane på Facebook i løbet af det seneste år.

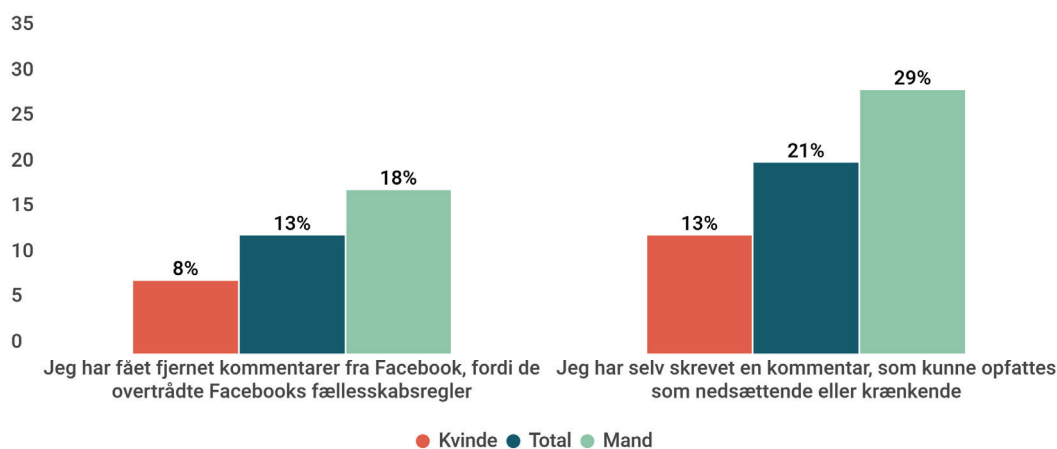
Baggrundsfaktor	Nedsættende og krænkende sprogbrug	Trusler	Forsøg på at ydmyge eller gøre til grin	Seksuelt	Deling af intime billeder eller videoer	En af delene
				krænkende eller chikanerende kommentarer		
Kvinde	23%*	6%*	18%*	11%	4%*	29%*
Mand	34%	16%	31%	11%	8%	42%
18-29 år*	33%	18%	32%	18%	13%	44%
30-39 år*	34%	19%	30%	19%	11%	39%
40-49 år*	30%	9%	24%	9%	3%	38%
50-59 år*	26%	7%	23%	8%	2%	33%
60+ år*	22%	4%	15%	3%	2%	26%
Etnisk minoritet	39%	34%*	43%*	37%*	24%*	55%*
Dansk oprindelse	28%	10%	23%	10%	5%	35%
LGBT+	66%*	39%*	66%*	34%*	22%*	75%*
Øvrige	25%	9%	21%	9%	5%	32%
Total	29%	11%	25%	11%	6%	36%

Spørgsmål: "Hvor ofte har du selv været udsat for følgende adfærd på Facebook inden for det seneste år?" Andel, der svarer, at de har oplevet det 1-5 gange, 6-10 gange eller mere end 10 gange inden for det seneste år. Med vægte. * angiver, om der er signifikant forskel ($p < 0,05$) mellem andelen, der har oplevet hændelsen, og andelen, der ikke har, blandt mænd (sammenlignet med kvinder), på tværs af aldersgrupperne samt blandt etniske minoriteter (sammenlignet med personer med dansk oprindelse) og LGBT+-personer (sammenlignet med den øvrige befolkning). For alder er der tale om en generel signifikant sammenhæng mellem alder og andelen, der har oplevet en hændelse. Med vægte. N = 1.505.

At mænd oftere udsættes for hadefulde kommentarer, er dog kun den ene side af billedet. Noget tyder på, at mænd også deltager mere aktivt i konfliktfyldte debatter.

I denne undersøgelse angiver 13 % af Facebookbrugere, at de har fået fjernet en kommentar, og endnu flere, at de selv har skrevet en kommentar, som kunne opfattes som nedsættende eller krænkende (21 %). Derudover viser undersøgelsen, at mænd mere end dobbelt så ofte som kvinder enten har fået fjernet en kommentar eller selv har skrevet en kommentar, der kunne opfattes som nedsættende eller krænkende.

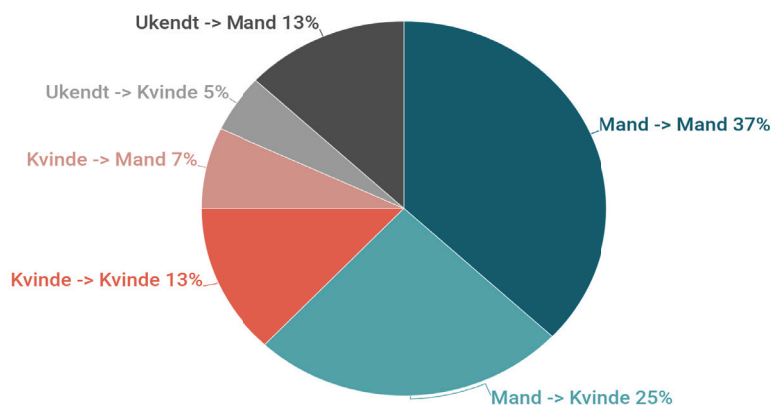
Figur 4: Erfaringer med selv at have skrevet en nedsættende eller krænkende kommentar eller få en kommentar fjernet fra Facebook. Køn. Alder.

Spørgsmål: "Hvor ofte oplever du følgende på Facebook?" Andel, der oplever det ofte eller af og til. Med vægte. N = 1.505.

Den største gruppe af nedsættende eller krænkende kommentarer sendes fra én mand til en anden. Herefter følger kommentarer, der er sendt fra en mand til en kvinde. Kun 7 % af kommentarerne er fra en kvinde til en mand. Tallene skal ses i lyset af, at kvinder i højere grad holder sig væk fra debatter på grund af den hårde tone. Hvor mænd modtager nogenlunde lige så mange beskeder, som de afsender, modtager kvinder mere end dobbelt så mange beskeder, som de afsender.

Figur 5: Køn for afsender og modtager af nedsættende og krænkende kommentarer.

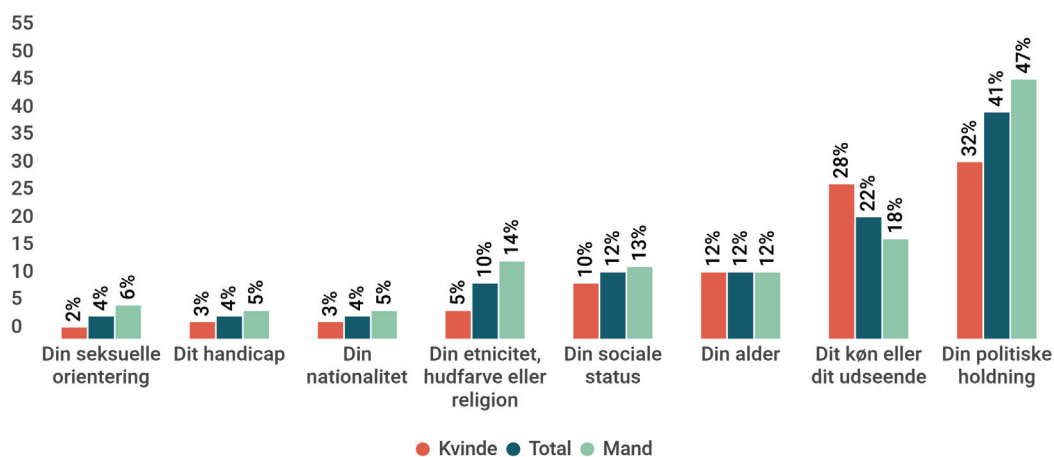

Spørgsmål: 1) "Hvilket køn identificerer du dig som?" 2) "Har du nogensinde oplevet, at der er blevet brugt nedsættende eller krænkende betegnelser om/mod dig på Facebook?" Hvis ja -> 3) "Tænk på den seneste kommentar. Hvad var kønnet på den person, der skrev den nedsættende eller krænkende kommentar på Facebook?" Med vægte. N = 362.

MÆND RAMMES PÅ POLITISK HOLDNING, KVINDER PÅ DERES KØN OG UDSEENDE

I Figur 6 ser vi nærmere på, hvad de modtagne kommentarer er rettet imod. Mænd møder langt oftere kommentarer, der er målrettet deres politiske holdning, hvor kvinder langt oftere får kommentarer, der er målrettet deres person, køn eller udseende. Minoritetsmænd møder dog også oftere kommentarer målrettet seksuel orientering og religion, etnicitet eller hudfarve.

Figur 6: Hvad den seneste nedsættende eller krænkende kommentar på Facebook var rettet imod. Køn.

Spørgsmål: "Har du nogensinde oplevet, at der er blevet brugt nedsættende eller krænkende betegnelser om/mod dig på Facebook?" Hvis ja -> "Hvis du tænker på sidste gang, du oplevede en nedsættende eller krænkende kommentar rettet mod dig på Facebook, hvad gik kommentaren så på? Du kan markere flere svar". Med vægte. N = 361.

DEN KØNNEDE SLAGSIDE

I undersøgelsen har vi bedt de respondenter, som svarer, at de har modtaget en krænkende eller nedsættende kommentar, om at beskrive kommentaren, som de har modtaget. I alt har 221 respondenter givet en kvalitativ beskrivelse af den seneste nedsættende eller krænkende kommentar, de har modtaget.

Gennemgangen af respondenternes eksempler på kommentarer viser, at der er forskel i karakteren af de kommentarer, mænd og kvinder modtager, og hvordan de oplever dem. Kvinder er i højere grad mere detaljerede i deres beskrivelse af kommentaren end mænd. Omvendt beskriver mænd kommentarerne i mere overordnede termer, og flere rapporterer, at de ikke husker kommentaren.

Gennemgangen af respondenternes eksempler bekræfter det kønne mønster i Figur 6, altså at mænd oftere bliver ramt på politisk holdning, og kvinder på køn og udseende. Eksemplerne viser også, at kommentarerne mod kvinder har en til tider grov seksualiseret karakter. Tilsvarende er kommentarerne, som mænd beskriver, kortere og består af neutrale adjektiver, som i højere grad går på intelligens eller holdning – og de er oftere mindre grove i deres karakter.

Kønsstereotype kommentarer som "at skulle gå tilbage i køkkenet og blive der" er blandt andet nogle af de kommentarer, som kvinder modtager. Desuden er der for kvinders vedkommende en tendens til, at kommentarerne indeholder ord, som henviser til deres udseende, fx "ulækker", "fed", "tyk", "tudegrim" og nedsættende kønnede ord som "luder", "kælling" eller "blondine". Mænd – med undtagelse af mænd fra minoritetsgrupperne – bliver næsten udelukkende hånet for deres holdning eller intelligens og bliver fx kaldt for "nærtagende", "idiot" eller "fjols".

Mandlige respondenter beskriver også kommentarer, der indeholder skældsord, som er møntet på fx at være jøde, asiat eller homoseksuel. Der findes meget få kønnede kommentarer målrettet mænd.

De hyppigste kommentarer, som går på politiske holdninger, indeholder et angreb på eller anklage om personens formodede politiske tilhørsforhold og er oftest målrettet en politisk gruppering, som "blå", "røde", "venstre" eller "højre". De fleste kommentarer er dog mindre grove. Det kan fx være kommentarer som at blive kaldt "dum", "idiot", "naiv", "fjols" eller "løgner". I den grovere ende er fx: "Alle, der støtter S-regeringen, skal dø," og grove angreb som "nazisvin" eller "racist".

Nedenfor vises et udpluk af de kommentarer, som respondenterne har oplevet som krænkende eller nedsættende. Kommentarerne er udvalgt med henblik på at vise eksempler på de kommentarer, som kvindelige og mandlige respondenter har modtaget:

Eksempler på kommentarer fra kvindelige respondenter rettet mod dem, deres køn eller udseende:

"Hvis du fik en ordentlig omgang pik, så var du ikke så dum at høre på."

"At jeg skulle lukke min kæft, gå i køkkenet og blive der og passe mine gryder."

"Hold kæft din fede møgluder. Gå tilbage i køkkenet, hvor du hører til."

"Kommentaren gik på, at jeg var en dum blondine med en købt krop."

"At jeg var ulækker og tyk og jeg skulle regne med at være alene resten af mit liv, da jeg var for fed. Så kunne jeg lige så godt lægge mig til at dø nu."

"Fik at vide, at jeg var blæst i bøtten, og det var fordi jeg var så tudegrim, at jeg ikke burde være på denne jord."

"Du er en grim, klam luder og du skal ikke blande dig i hvad de voksne snakker om – du er totalt forkert på den din lille snothvalp."

"Du er for fed og uinteressant. "

"At jeg var et hysterisk kvindemenneske."

"Kom ud i virkeligheden åndssvage kælling."

Eksempler på kommentarer fra mandlige respondenter rettet mod dem eller deres politiske holdning:

"Hånet på grund af min politiske holdning."
"Blev beskrevet som nærtagende."
"Blev kaldt for klovn."
"Dit lede kommunistsvin."
"Du skal ikke tro, du ved alting, fjols."
"Kartoffeldansker."
"Nazist."
"En syntes, jeg var en idiot."
"Klaphat."
"Landsforræder - venstrefløjsfanatiker. Du er for ung til at vide hvad du snakker om."
"Tåbe."
"Det gik på, at de desværre var uvidende om mit fagfelt og sagde at jeg var en tosse. Men de tager fejl, jeg havde videnskabelig dokumentation for mine argumenter vidensmæssigt...!"

MINORITETSMÆND STÅR OGSÅ FOR SKUD

Hvor kommentarer målrettet kvinder generelt er kønnede, og kommentarer målrettet mænd vedrører deres politiske holdning, står minoritetsmænd – etniske minoriteter og LGBT+-personer – også for skud.

Mandlige respondentes beskrivelser af kommentarer rettet mod deres køn, seksualitet eller hudfarve/etnicitet eller religion:

"Sur gammel bedstefar"
"Skide bøsserøv."
"Jødiske bøssesvin."
"Jewish bastard"
"Fucking klam"
"Det er altid om min størrelse."
"At asiaterne er skyld i Corona"

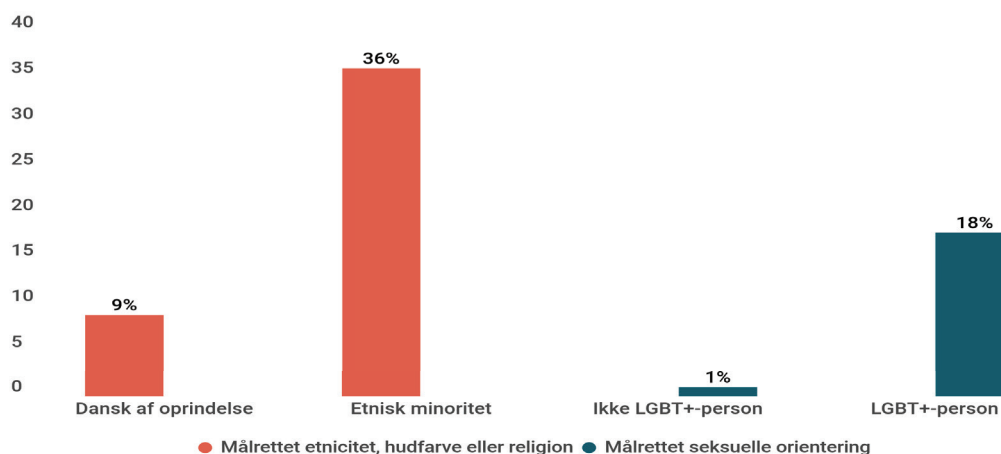
Som gennemgangen af eksemplerne viser, rammes kvinder – sammen med etniske minoriteter og LGBT+-personer – oftere på personlige karakteristika og egenskaber, man ikke kan gemme væk, og det har ofte ikke noget med debatemnet at gøre. Som det ses af Figur 9, er det også denne type kommentarer, som påvirker respondenterne mest. Anderledes er kommentarerne mod mænd møntet på holdninger og argumenter.

NOGLE GRUPPER ER SÆRLIGT UDSATTE – OG FOR DISSE FØLGER HADET OFTERE MED OVER I DET OFFENTLIGE FYSISKE RUM

Vi kan ikke med sikkerhed sige, om gruppen af LGBT+-personer og etniske minoriteter blandt respondenterne er repræsentativ for de to grupper i befolkningen. Men tallene viser en klar tendens: Minoritetsgrupperne er langt mere udsatte end majoritetsgrupperne.

Hele 36 % af respondenterne med etnisk minoritetsbaggrund svarer, at den seneste nedsættende eller krænkende kommentar var målrettet deres etnicitet, hudfarve eller religion, mens 18 % af LGBT+-personerne svarer, at den seneste kommentar, de modtog, var målrettet deres seksuelle orientering. Her ses det også klart, at meget få i majoritetsgrupperne modtager disse former for kommentarer. Fx er det kun 1 % af respondenterne, der ikke identificerer sig som LGBT+-person, der svarer, at den seneste kommentar var målrettet deres seksuelle orientering.

Figur 7: Seneste modtagne nedsættende eller krænkende kommentar, der var målrettet gruppetilhørsforhold. LGBT+-personer, og etniske minoriteter.

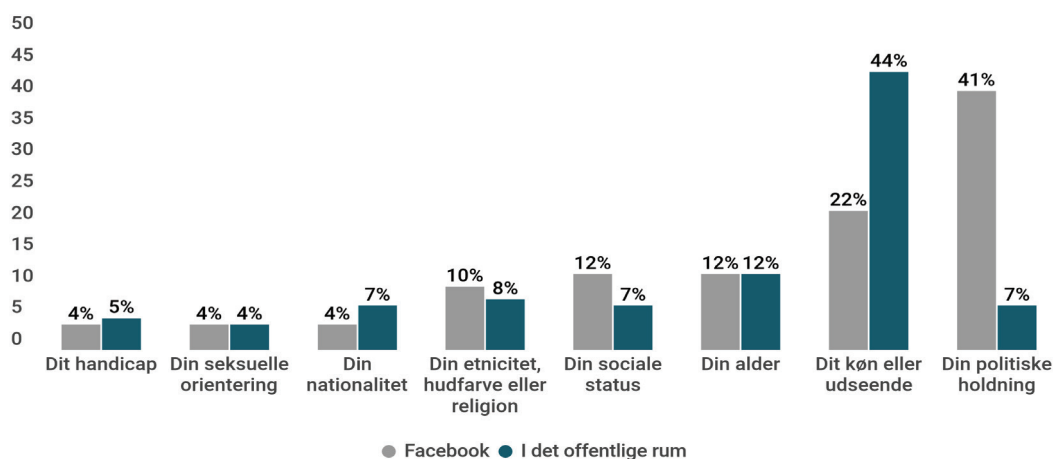

Spørgsmål: "Har du nogensinde oplevet, at der er blevet brugt nedsættende eller krænkende betegnelser om/ mod dig på Facebook?" Hvis ja -> "Hvis du tænker på sidste gang, du oplevede en nedsættende eller krænkende kommentar rettet mod dig på Facebook, hvad gik kommentaren så på? Du kan markere flere svar." LGBT+-gruppen består af respondenter, der har svaret ja til spørgsmålet: "Identificerer du dig som LGBT+-person (lesbisk, homoseksuel, biseksuel, transkønnet etc.)?" Gruppen af etniske minoriteter bygger på YouGovs egne oplysninger om, hvorvidt respondenterne er ikkevestlig indvandrere eller efterkommere. Med vægte. N = 361.

Som noget nyt har vi spurgt ind til, om respondenterne nogensinde har oplevet, at der er blevet brugt nedsættende eller krænkende betegnelser mod dem i det offentlige rum på baggrund af en række personlige karakteristika.

Som det ses i Figur 8, er der en klar tendens til, at kommentarer målrettet politisk holdning ikke føres med over i det offentlige rum, hvor kun 7 % svarer, at de har oplevet nedsættende eller krænkende kommentarer rettet mod dette forhold. Omvendt er kommentarer målrettet køn eller udseende i dobbelt så høj grad til stede i det offentlige rum, ligesom kommentarer målrettet handicap, seksuel orientering, nationalitet, etnicitet, hudfarve, religion, social status eller alder er cirka lige så hyppige i det offentlige rum, som de er på Facebook.

Figur 8: Hvad den seneste nedsættende eller krænkende kommentar var rettet mod. På henholdsvis Facebook og i det offentlige rum.

Spørgsmål: "Har du nogensinde oplevet, at der er blevet brugt nedsættende eller krænkende betegnelser om/mod dig i det offentlige rum?" Hvis ja -> "Hvis du tænker på sidste gang, du oplevede en nedsættende eller krænkende kommentar rettet mod dig på Facebook, hvad gik kommentaren så på? Du kan markere flere svar." Med vægte.
Facebook: N = 361. Det offentlige rum: N = 538.

Selvom ovenstående tal ikke fastslår en årsagssammenhæng mellem at have oplevet nedsættende eller krænkende kommentarer i det offentlige rum og på Facebook, ses en klar tendens, der også understreger, at nogle karakteristika simpelthen er mere eller mindre synlige i det offentlige rum.

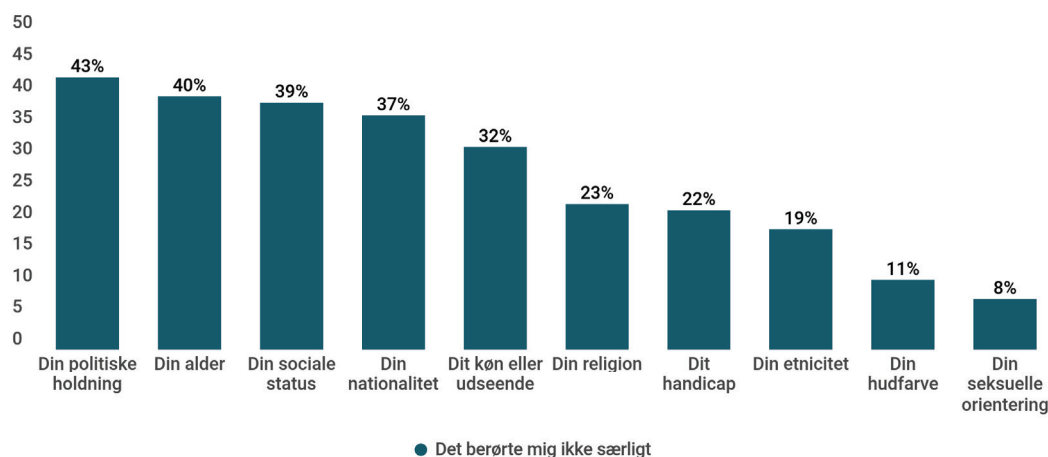
DEN HADEFULDE TONE HAR SIN PRIS

At modtage nedsættende eller krænkende kommentarer eller direkte trusler på Facebook kan både have personlige og følelsesmæssige konsekvenser for den enkelte, men det kan også have konsekvenser for den måde, man efterfølgende deltager i den offentlige debat på.

Derfor har vi også spurgt ind til, hvordan respondenterne reagerede på den seneste nedsættende eller krænkende kommentar, de har oplevet. I alt svarer 40 %, at det

ikke berørte dem særligt, 31 % svarer, at de blev vrede, mens 25 % blev kede af det. 16 % følte sig krænket, og 6 % blev bange. I Figur 9 ser vi nærmere på sammenhængen mellem, hvad den seneste kommentar var rettet mod, og andelen, der svarer, at de ikke blev berørt af kommentaren. Mønsteret er, at jo mere personligt et karakteristika kommentaren vedrører, jo mere berørt bliver man.

Figur 9: Forhold mellem ikke at blive berørt af den nedsættende eller krænkende kommentar, og hvilket forhold kommentaren var målrettet.

Spørgsmål: "Hvordan reagerede du på at få den nedsættende eller krænkende kommentar? Du kan markere flere svar." Andel, der har svaret: "Det berørte mig ikke særligt" fordelt på, hvilken kategori kommentaren var målrettet. Med vægte. N = 362.

De kommentarer, der "preller" mest af på respondenterne, omhandler politisk holdning. Kommentarer rettet mod fx køn, udseende, hudfarve eller seksuel orientering berører derimod modtageren negativt. Kun 8 % af dem, der modtager kommentarer målrettet seksuel orientering, svarer, at de ikke blev berørt af den, mens det for hudfarve er 11 %.

Resultaterne indikerer altså, at etniske og seksuelle minoriteter både modtager flere kommentarer på disse personlige karakteristika og berøres mere negativt af kommentarerne.

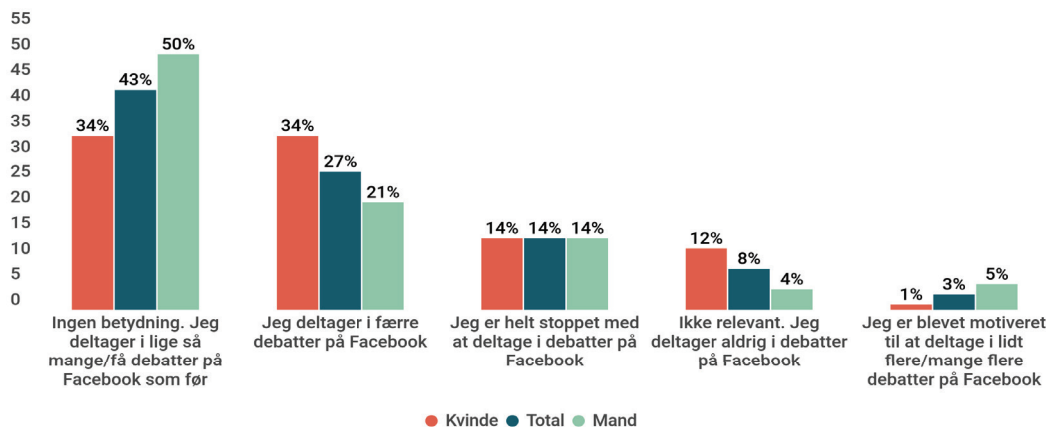
DEN HADEFULDE TONE HAR KONSEKVENSER OG FØRER TIL ÆNDRET ADFÆRD

Vi har også spurgt ind til, hvilken betydning den seneste modtagne nedsættende eller krænkende kommentar har haft for respondenternes generelle adfærd på Facebook. Lige mange kvinder og mænd er helt stoppet med at deltage i debatter (14 %).

Næsten ingen af respondenterne svarer, at de er blevet motiveret til at deltage i flere debatter. Samtidig svarer næsten halvdelen, at det ingen betydning har haft. Her ses dog en vis kønsforskel. Halvdelen af mændene svarer, at det at have modtaget en nedsættende og krænkende kommentar ingen betydning har, mens 34 % af kvinderne svarer det samme. Hvorvidt modtagelsen af nedsættende eller krænkende kommentarer betyder mindre for deltagelsen i debatter på Facebook, er også

forskelligt for mænd og kvinder. 34 % af kvinder deltager i færre debatter, mens det for mænd gælder for 21 %. Flere kvinder end mænd svarer også, at de generelt aldrig deltager i debatter på Facebook.

Figur 10: Betydning af at have modtaget nedsættende eller krænkende kommentarer for fremtidig debatadfærd på Facebook. Køn.

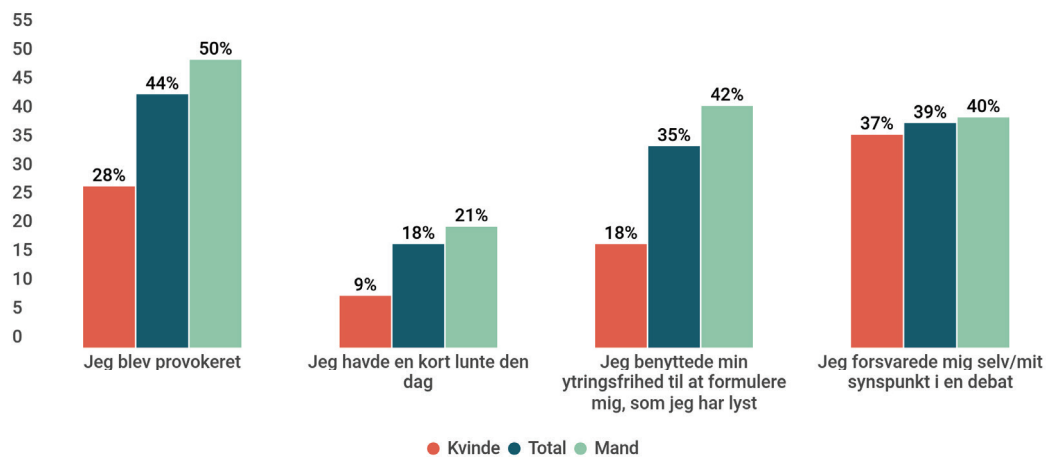
Spørgsmål: "Tænk på den seneste: Hvilken betydning har den nedsættende eller krænkende kommentar på Facebook haft for dig i forhold til at deltage i debatter på Facebook?" Med vægte. N = 362.

ÅRSAGER TIL AT SKRIVE HAEFULDT

For at forstå, hvad der skaber den hadefulde debat, er det relevant at spørge ind til årsager til, at folk skriver, som de gør. Det har været muligt for respondenterne at vælge mellem flere svar, og generelt angiver mændene langt flere begrundelser end kvinderne. I Figur 11 kan vi se, at den hyppigste grund – især blandt mænd – er, at de følte sig provokeret, forsvarede sig eller benyttede deres ytringsfrihed til at formulere sig, som de har lyst til. Hvor mænd anser ytringsfriheden som en væsentlig ret, de står fast på, tillægger kvinder det ikke lige så høj værdi. Det ses ved, at over dobbelt så mange mænd (42 %) som kvinder (18 %) angiver ytringsfriheden som årsag til at have skrevet en nedsættende eller krænkende kommentar. Det er også næsten dobbelt så mange mænd (50 %) som kvinder (28 %), der svarer med den begrundelse, at de blev

provokeret. Stort set lige mange mænd og kvinder begrundet deres adfærd med, at de forsvarede sig selv/deres synspunkt, og over dobbelt så mange mænd (21 %) som kvinder (9 %) angiver, at de havde en kort lunte den dag, de skrev en nedsættende eller krænkende kommentar på Facebook.

Figur 11: Begrundelse for at have skrevet nedsættende eller krænkende kommentarer på Facebook. Køn.

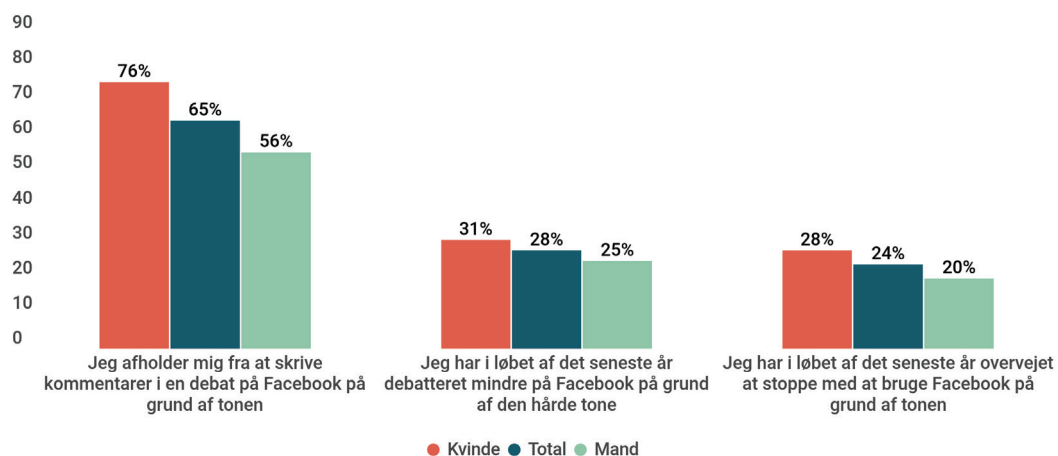
Spørgsmål: "Har du nogensinde brugt betegnelser rettet mod en anden person på Facebook, som kunne opfattes nedsættende eller krænkende?". Hvis ja -> "Hvad fik dig til at skrive, som du gjorde (tænk på den seneste situation)? Du kan markere flere svar." Med vægte. N = 109.

DE DEMOKRATISKE KONSEKVENSER

Som vi har belyst, har det at modtage nedsættende og krænkende kommentarer negative personlige konsekvenser for respondenterne. Ud over at respondenterne er blevet personligt berørt over den hadefulde debattone, viser tallene, at 27 % af respondenterne deltager i færre debatter, mens 14 % helt afholder sig fra at debattere på Facebook som direkte konsekvens af at have modtaget nedsættende eller krænkende kommentarer, jf. Figur 10. Disse personlige konsekvenser får dermed en direkte betydning på et større demokratisk samfundsplan. Når flere enten debatterer mindre eller helt stopper med at bruge deres ytringsfrihed til at deltage i den offentlige debat, har det demokratiske konsekvenser.

65 % af alle respondenterne afholder sig fra at skrive kommentarer i en debat på grund af debattonen. Det gælder for tre ud af fire kvinder og lidt mere end halvdelen af mændene. For både mænd og kvinder er der altså en markant andel, for hvem debattonen på Facebook fører til, at man afholder sig fra at deltage i debatter. Vi ser dog, at debattonen har større betydning for kvindernes lyst til at involvere sig i debatter.

Figur 12: Generel betydning af tonen på Facebook for debatadfærd. Køn.

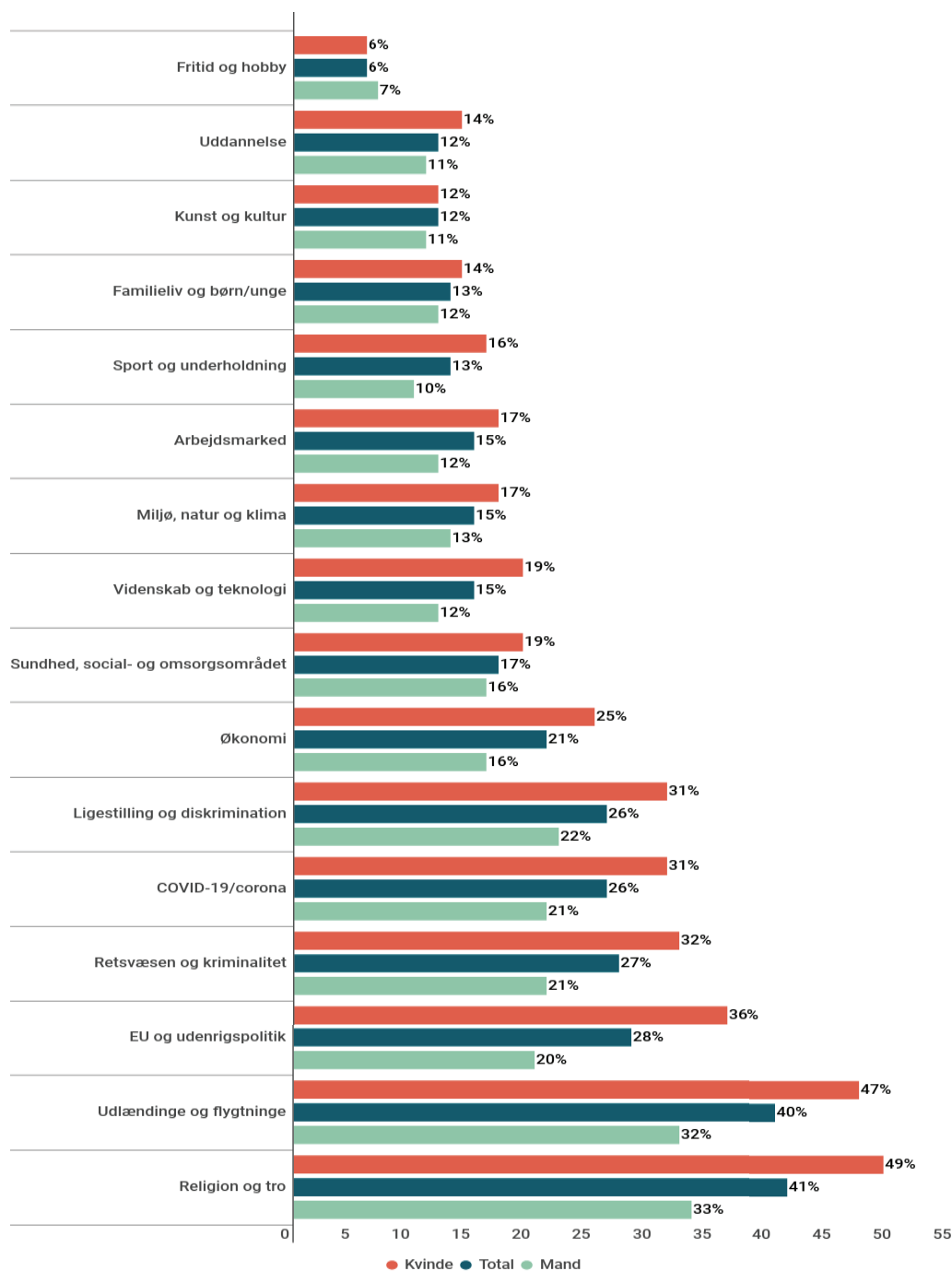
Spørgsmål: "Hvor ofte oplever du følgende på Facebook? – Jeg afholder mig fra at skrive kommentarer i en debat på Facebook på grund af tonen." Andel, der svarer "ofte" eller "af og til". Spørgsmål: "Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? – Jeg har i løbet af det seneste år debatteret mindre på Facebook på grund af den hårde tone. – Jeg har i løbet af det seneste år overvejet at stoppe med at bruge Facebook på grund af tonen." Andel, der svarer "helt enig" eller "delvist enig". Med vægte. N = 109.

EMNER OM RELIGION OG FLYGTNINGE SKRÆMMER FOLK VÆK

Figur 13 viser, at emnerne religion og tro samt udlændinge og flygtninge afholder flest respondenter fra at kommentere.

Ser vi på besvarelserne i forhold til køn, er det stort set de samme emner, som mænd og kvinder afholder sig fra at kommentere på, men for hvert af emnerne er der langt flere kvinder end mænd, som undgår at kommentere. Fx er det en tredjedel af mændene, som afholder sig fra at ytre sig i debatter om tro og religion, mens det er halvdelen af kvinderne.

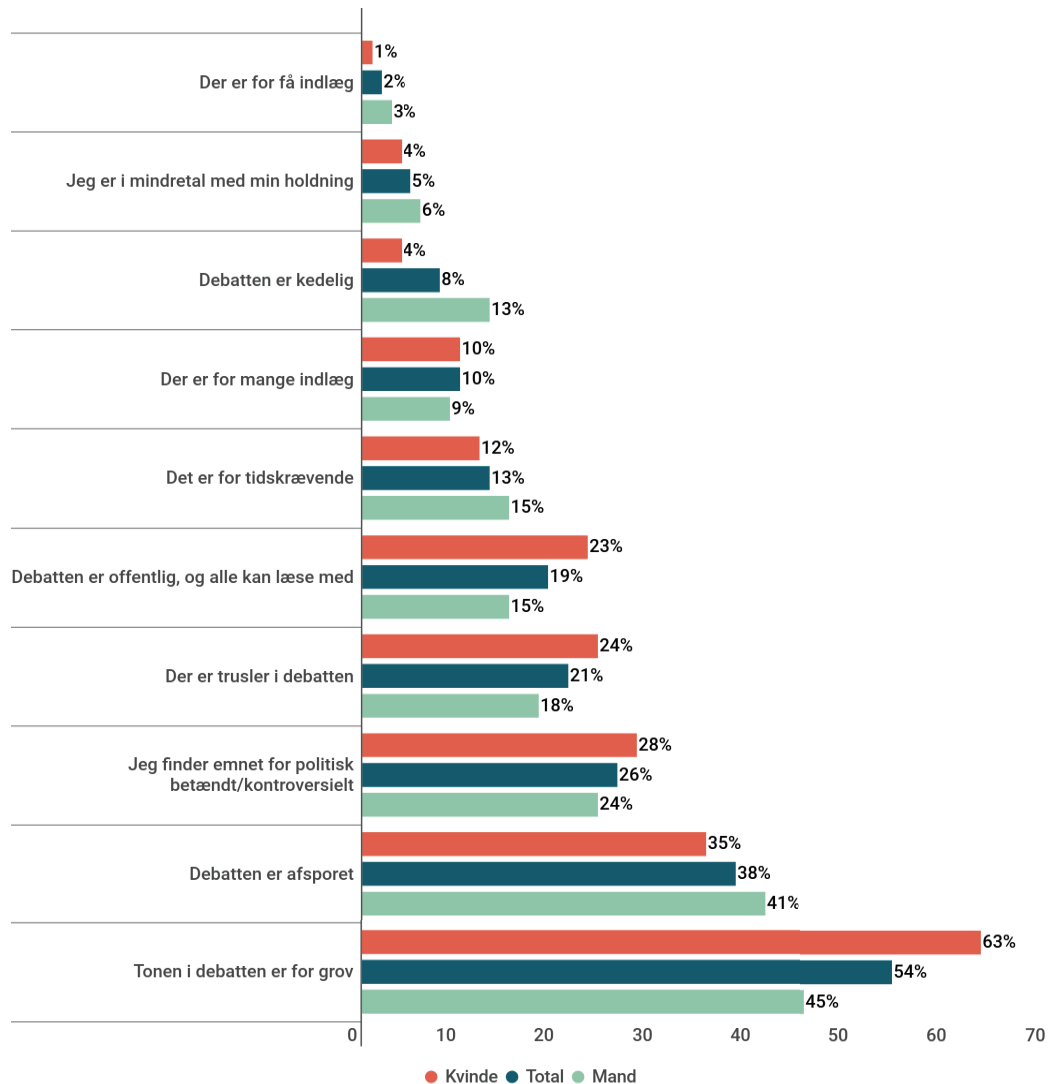
Figur 13: Emner, som respondenterne afholder sig fra at debattere. Køn.

Spørgsmål: "Er der nogle af følgende emner, som du holder dig fra at kommentere på på Facebook? Du kan markere flere svar." Med vægte. N = 1.505.

Figur 14 viser, hvilke årsager der holder respondenterne fra at debattere specifikke emner. For over halvdelen (56 %) af respondenterne er det den grove tone i debatten, som afholder dem fra at deltage. Det at en debat er offentlig og tilgængelig for alle, spiller også en rolle (39 %), ligesom oplevelsen af, at debatten er afsporet (39 %), også spiller ind. En femtedel angiver desuden trusler i debatten som årsag (22 %) til at afholde sig fra at deltage.

Figur 14: Begrundelse for at afholde sig fra at debattere specifikke emner på Facebook. Køn.

Spørgsmål: "Hvad er den typiske årsag til, at du afholder dig fra at skrive en kommentar i en debat på Facebook? Du kan markere op til tre svar." Med vægte. N = 1.505.

Der er generelt en større andel af kvinder, som afholder sig fra at debattere med henvisning til den grove debatkultur, tilstedeværelsen af trusler i debatten, eller at emnet er for betændt, mens mændene i højere grad begrundede manglende deltagelse med fx tid, at debatten er kedelig og afsporet, eller at der er for få indlæg i debatten.

SLUTNOTER

- 1 Institut for Menneskerettigheder (2017). Hædfulde ytringer i den offentlige online debat. Tilgængelig via: [Report \(menneskeret.dk\)](#).
Institut for Menneskerettigheder (2019). Demokratisk deltagelse på Facebook. Tilgængelig via: [Demokratisk deltagelse på Facebook \(menneskeret.dk\)](#).
Institut for Menneskerettigheder (2019). Chikane og trusler mod folketingspolitikere. Tilgængelig via: <https://menneskeret.dk/nyheder/folketingskandidater-oplever-chikane-trusler>.
Institut for Menneskerettigheder (2022). Chikane og trusler i lokalpolitik. Tilgængelig via: [CHIKANE OG TRUSLER I LOKALPOLITIK \(menneskeret.dk\)](#).
- 2 Frisch M, Moseholm E, Andersson M, Andresen JB, Graugaard C. Sex i Danmark. Nøgletal fra Projekt SEXUS 2017-2018. Statens Serum Institut & Aalborg Universitet, 2019.